

פרשת חוקת

ג תמוז תשע"ו

וקראת לשבת פגוג

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

משלחן גבוה

הדרך לתורה

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' (יט, ב)

הרב הקדוש רבי אלימלך מלז'נסק, התפלל לפני ה' שזרעו יהיו "עניים". והנה בגמרא (חגיגה ט:) איתא: אמר לו אליהו לבר הי הי ואמרי לה לרבי אלעזר מאי דכתיב (ישעיה מח, י) "הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני". מלמד שחיזר הקב"ה על כל מידות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות. היינו מה שאומרים העולם: "יאה עניותא לישראל כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא" [תרגום: יפה עניות לישראל כרצועה אדומה לסוס לבן]. ועיין עוד בתוספות (שם).

והגמרא בסנהדרין (דף נט:): מספרת מעשה ברבי שמעון בן חלפתא שהיה מהלך בדרך ופתאום באו לפניו כפירי אריות, אמר "הכפירים שואגים לטרף", מיד ירדו מהשמים ב' ירכיים גדולות, התנפלו על הירך האחת, והסתלקו, קם ר' שמעון ממקומו לקח את הירך השניה ובא לבית המדרש ושאל מה דינם (לאכילה), אמרו לו: אין דבר טמא יורד מן השמים.

ושאל מורנו ורבנו הרב יהודה צדקה זצ"ל וכי מה הוא אמר, הלא רק אמר "הכפירים שואגים לטרף" ומיד ענהו מן השמים! וניצל. מה זאת? אלא מכאן רואים מה כח "פה קדוש", כיון שפיותיהם היו קדושים, אזי כל היוצא מפייהם מתקבל. (עיין בספרו קול יהודה).

והנה מידת "הענוה" היא גולת הכותרת בכל המידות ובכל מקום. וכמוכן לילך בדרכי התורה על פי ההלכה ולשקוד בתורה. ואחרי כל המידות הללו צריך סיעתא דשמיא, וכמו שמובא במגילה (דף ו:): אוקמי גירסא סייעתא דשמיא הוא. וכן אמרו (נדה ע:): מה יעשה אדם ויחכם, ירבה בישיבה וכו', אמרו הרבה עשו ולא הועיל להם "אלא יבקשו רחמים" וכו' וכן מה יעשה ויתעשר ירבה וכו' אלא יבקש רחמים וכו' דהא בלא הא לא סגי. עיין שם.

וזה שנאמר: "זאת חוקת התורה" - אלו דרכי התורה דרכי הישר וכך גם זוכים לתורה. "ויקחו אליך פרה" - פרה במילוויה הוא: פה ריש הי - וזה רומז לפה קדוש, וגם ריש - מלשון עני ורש, והי - רמז לחמשה חומשי תורה. שצריכין לסגל לנו את הפה הקדוש, ומעלת העוני, ודרכי התורה ולימודה. "אדומה" - כתוב חסר אדמה מלשון אדמה, רמז לאנכי עפר ואפר, היינו הענוה. "תמימה" - תמימות וישרות ולא ערמימות ורמאות. ואלו כל המידות התרומיות, כמו כתר לאדם. ובזה זוכין לחיי עולם הזה וחיי עולם הבא, וכמו שנאמר (תהילים טז) "מי יגור באהלך ומי ישכון בהר קדשך? הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו וגו' נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד וגו'". "ונתתם אותה אל אלעזר" - כלומר אחר כל אלו צריך למסור עצמו ביד האל יתברך שיהיה לו לעזר זה אל-עזר.

ה' יזכנו לשמור התורה ולהתנהג על פי ההלכה ולא לסטות הימנה ונלך בדרכי ענוה. אמן.

שבת שלום ומבורך !

אבן יקרה

מזל טוב...

אדמו"ר אחד, ניגש פעם בסיום תפילת שמונה עשרה לאחד מחסידיו הצעירים, ואמר לו: "מזל טוב, מזל טוב". תמה החסיד ושאל את רבו: על מה יברכני רבי ברכה זו, לא חודש היום ולא שבת, ושום שמחה מיוחדת לא היתה לי?

ענה האדמו"ר ואמר: הלא יודה כבודו כי בעת התפילה לא כיון כלל, ראיתי על פניך והנה משוטטות בכל הארץ, בדמיוןך ראית את בניך הקטנים והם גדלים לתפארת, כבר הגיעו למצוות, וכבר הגיע שעתן להנשא, המשכת להפליג בדמיונותיך והרי מצאת להם כלה כלולה, עד שבסיום התפילה היית כבר עומד תחת חופתם... לזאת באתי הנה לאחל לך ברכת "מזל טוב"...

ואמנם דרך בדיחותא אמר לו כן. אבל לב יודע מרת נפשו, כי הרבה מאיתנו לא רחוקים מכך, ואשרי המתחזק בכל פעם, לחטוף עוד ברכה ועוד ברכה שבהם יכוון בכל לבו, ומאת ה' הטוב נשאל עזר. וחזקה שכאשר מתפלל אדם בכוונת הלב ומעומקו נשמעות ומתקבלות תפילותיו לפני האל ברוך הוא.

בברכת שבת שלום
העורך

הדלקת נרות: 19.33
(לנוהגים 40 דק': 19.13)
צאת שבת: 20.24 ר"ת 21.20

ירושלים

הדלקת נרות: 19.31
צאת שבת: 20.22
רבנו הם: 21.17

תל אביב

הדלקת נרות: 19.31
צאת שבת: 20.21
רבנו הם: 21.16

באר שבע

ברכת הלבנה
מליל רביעי הבעל"ט

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה

קביעות בית הכנסת כמקום תפילה

שאלה: האם מותר ליטול ידים לסעודה בשפע גם כשאני מתארח במקום אחר או באולם שמחות או רק כפי הדין, האם בעל הבית מקפיד בזה שלא יטלו יותר. **תשובה:** מסתמא נראה שפיר דמי ליטול ידיו בשפע כדרכו כל השנה בביתו. אכן אם ידוע שבעל הבית מקפיד באמת יתכן שאין לו היתר ליטול כל כך. ועיין ברכות טז ע"א.

ישיבה במקום קבוע בבית הכנסת

שאלה: אדם שיש לו מקום קבוע לתפילתו ומגיע לבית הכנסת ורואה אדם שיושב במקומו הקבוע האם יבקש מאותו אדם לעבור למקום אחר או שישב הוא במקום אחר ולא יטריח את חברו ללכת למקום אחר. **תשובה:** יתכן לבקש יפה, ולמה לא. אלא אם כן הוא אדם שעלול להתבייש, והכל לפי מה שהוא אדם, המבקש והמתבקש.

ברכת משנה הבריות על חיות

שאלה: על איזה חיות מברכים "משנה הבריות". **תשובה:** על פיל, ועל הקוף, כמו שאמרו רבותינו, וכן פסק בשו"ע (סימן רכה ס"ח).

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

לקראת שבת

מתוך הספר 'לעשות את השבת'

אפיית חלות לשבת

צורת הלחם

א. מצינו כמה מנהגים אודות הצורה שיש לעשות לחלות של שבת: מנהג א - לעשות את הלחם באורך, כצורת האות וא"ו. מנהג ב - לעשות חלות עגולות, זכר למן שהיה עגול. מנהג ג - לעשות את כל הצורות, עגול מרובע וארוך, שעל ידי זה יתברכו כל סוגי הלחם.

ב. נהגו לעשות לשבת חלה קלועה, ומצינו כמה טעמים בדבר:

1. משום שהיו נוהגים ללוש החלות של שבת עם שומן בשר (כמובא ברמ"א יורה דעה סימן צז סעיף א), והדין הוא שכאשר לש עיסה עם שומן צריך לעשות היכר בלחם כדי שלא יבואו לאוכלו עם חלב, ולכן נהגו לעשות לשבת חלות קלועות, ששינוי הצורה יהיה היכר שנילושו בשומן.

2. כיון שעל דרך הסוד צריך להביא שתיים עשרה חלות לשבת, ואין יד כל אדם משיגה לעשות כן, לכן עושים חלות קלועות, ובכל חלה ששה קליעות, ומביאים לשולחן שתי חלות בשביל מצות לחם משנה, ובשתי חלות יש בסך הכל שתיים עשרה קליעות, ונחשב זה כשתיים עשרה חלות.

3. לפאר ולהדר את הלחם של שבת בצורה נאה יותר משל חול.

- זיווג הגון לאורית בת חנה -

מעשה שהיה

אור השבת

פעם באו אורחים לשבת אל יהודי בעל בית מלון. ראו האורחים שיש אור מיוחד, ואילו התנהגותו היא התנהגות רגילה. הם לא הבינו זאת, לראות אם גם בימי השבוע יהיה האור הזה. הם נשארו בבית המלון ונכחו לראות שבמשך כל השבוע אין אצלו שום דבר מיוחד, והאור - הוא אותו אור רגיל. הם החליטו לנסות ולהישאר בבית המלון שבת נוספת. ולהיווכח אם האור המיוחד היה מקרה חד-פעמי, או אולי יש בזה משהו.

והנה בשבת שוב ראו אור מיוחד בבית במשך כל השבת. הם לא הבינו מה קורה, והיו סקרנים לדעת מה פשר הדבר. בשבת הם רואים אור מיוחד, ואילו כל השבוע אור רגיל. במוצאי שבת גברה סקרנותם, והם שאלו אותו: "אמור לנו, בבקשה, מה הוא האור המיוחד הזה שיש אצלך בשבת דווקא וכל השבוע כרגיל?" ענה להם בעל בית המלון: "פעם התארח אצלי צדיק גדול, ובמשך הזמן ששהה אצלי, הוא ושמשו, ראו לפתע שחטרים להם. זוז (בימים ההם היה נחשב כסף זה להון עצום) היה זה כסף שעכשיו גמרו לאסוף עבור פדיון שבויים. הם החלו לחפש בכל המקומות האפשריים ולא מצאו.

הרב חשב שמישהו בווזאי גנב את הכסף, וצערו היה גדול מאוד. היה זה בערב שבת קודש, וככל שהתקרבה השבת כך גדל צערו של הרב. כשעה לפני שבת, כבר לא יכולתי לראות בצערו. התגברתי, נגשתי אל הרב ונתתי לו זוז ואמרת לי שאני הוא הגנב, ועכשיו שראיתי בצערו, נקפני לבי מאוד ולכן אני מחזיר את הכסף. כששמע זאת הרב, גער בי: "איך אתה יהודי, יציר כפוי של הקב"ה, איך שולט ביצר הרע ומעז לקחת מרכושו של השני?! השבת עברה על מי מנוחות. הרב שמח במציאת אבידתו, והורגש עונג שבת בכל רגע ורגע, וכך הלך הכל למישרין עד... שהגיע מוצאי שבת קודש, וכשארזו את כל חבילותיהם כדי לנסוע, לפתע פתאום מצאו את הכסף בתוך מזוודה צדדית.

אז הבין הרב מיד שכל מה שעשיתי, עשיתי אך ורק כדי שלא לצערו, ובמיוחד לא בשבת קודש. מיד ברך אותי ואמר לי: "אני מברך אותך שתזכה כל ימך להרגיש ולראות את אור השבת, כמו שאני זוכה לראות בשבת!" זהו האור שראיתם. אמר בעל המלון לאורחיו. אותו יהודי זכה לאור מיוחד בשבת. בזכות מעשה טוב שעשה. וגם אנו, בזכות מעשים טובים, נזכה שהקב"ה יערה לנו מאורו הנשגב בשבת קודש.

מלזה מלכה

בארה של מרים

כתב 'הלכל בו' טעם שנהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תיכף ששמעו 'ברכו', משום שמצינו באגדה שבארה של מרים 'בימה של טבריא', וכל מוצאי שבת מחזירין על כל מעינות ועל כל בארות, וכל מי שהוא חולה ויודמן לו מים וישתה, אפילו כל גופו מוכה שחין, מיד נרפא. ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים, ונתעכבה יותר מדאי, ונזדמן לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותן המים, וכשבאה אותה אישה לבית בעלה, כעס עליה, ומרוב כעסו נפל כדה משכמה, ותשבר הכד ונפלו טיפות המים על בשרו ובכל מקום שנתזו המים נרפא שחין, ועל זה אמרו חכמים: לא עלתה בידו של רגזן אלא רגזנותו, ולכן נהגו לשאוב מים בכל מוצאי שבת. ובמדרש רבה (פי' אחרי פכ"ב) מובא מעשה במוכה שחין אחד שירד לטבול בטבריא ואירע וצפה לבארה של מרים ונתרפא.

סעודת מלזה מלכה

מובא בגמרא אמר רבי חנינא: לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, אף על פי שאינו צריך אלא לכזית (שבת קיט). ומסופר שם על רבי אבהו - היו שוחטים לו במוצאי שבת עגל מובחר, במיוחד עבור סעודת מלזה מלכה, אף על פי שהיה אוכל ממנו רק את הכליה. כשגדל אבימי בנו, אמר לאביו: למה לך להפסיד עגל שלם רק לצורך הכליה שלו, הלא יכולים אנו להשאיר מן העגל ששוחטים לסעודות השבת כליה אחת בשביל מלזה מלכה. עשו בני הבית כדבריו, ובשבוע שאחר כך השאירו כליה מן העגל של שבת ולא שחטו עגל מיוחד במוצאי שבת, והנה בא אריה וטרף את העגל שנמנעו מלשחוט לצורך מוצאי שבת. ויש בזה ענין גדול לכבד את השבת ביציאתה על ידי עריכת שולחן, וכל אחד כפי יכולתו.

רוצה להוציא ספר / חוברת / חידו"ת?

אלו כתיב יד - קבל את הספר הביתה!

הקלדה ~ עימוד ~ גרפיקה ~ הדפסה

הספר

054.848.6947